



ФОНД УКРАЇНСЬКИХ СТУДІЙ В ГАРВАРДІ ЗБІЛЬШИВСЯ НА ДАЛЬШИХ ДЕСЯТЬ ТИСЯЧ ДОЛЯРІВ ПОЖЕРТВОЮ ВІД УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗУ

КОРОТКІ ВІСТІ

Віторок, 24 вересня, 1968

В АМЕРИЦІ

ЕГНЮ ЗАВ'ЯС, ЩО РЕСПУБЛІКАНИ НЕ МАЮТЬ жадного плану закінчити війну в'єтнам. Мерілендський губернатор Спіро Т. Егню, який є республіканським кандидатом на віце-президента, сказав, що він не має жадного плану закінчити війну в'єтнам. Егню заявив, що він не дозволив би бути негритянським "демонстрантам заснувати "Міста Воскресіння" на державній площі. Він хвалив поліцію в Шикаго за її дії під час Демократичної Конвенції.

АМЕРИКАНЦІ ЩЕ П ТЕПЕР ПЕРЕСЕЛЮЮТЬСЯ на захід, як про це свідчить Бюро перепису населення. Число населення Каліфорнії становить тепер 19,2 мільйона, збільшилось від минулого року в тому самому часі на 300,000. Населення Нью-Йорку в половині ч. становило 18,1 мільйона, збільшившись від минулого року на 100,000. Бюро перепису населення стверджує надмірно велике збільшення в деяких західних стейтах в останніх вісімнадцяти роках, від останнього перепису населення. І так Невада збільшила число свого населення на 59 відсотків до 433,000, Аризона на 28 відсотків до 1,6 мільйона, Техас на 10,9 мільйона і є на четвертому місці щодо величини населення.

РЕСПУБЛІКАНИ СПОДІВАЮТЬСЯ ЗДОБУТИ більшість в Палаті Репрезентантів в 91-му Конгресі, щоб новий президент Ніксон міг легше здійснювати свою програму. Республіканці мають тепер 187 конгресменів, демократи — 245, бо три пости необсяджені. Республіканці сподіваються збільшити число своїх конгресменів на 40-50 становив, до більшості треба 218-ох голосів. Республіканці сподіваються, що вони матимуть більшість навіть тоді, коли в Палаті вибирала президента, бо в Колегії Електорів не було б потрібної більшості. Республіканські провідники мають більше як 2 мільйони дол. на виборчу кампанію, і вони вирішили з цієї суми призначити більше фондів на кампанію в тих стейтах, де не є певна перемога Ніксона. Республіканці сподіваються відібрати пости конгресменів від демократів в таких стейтах: Ілліной, Північ, Кароліна, Оклахома, Пенсильванія, Вірджинія, Монтана, Колорадо, Каліфорнія і Вашингтон.

БІЛЬШЕ ЯК ДВА МІЛЬЙОНИ ДІТЕЙ брали участь в так званому Голівудному початку в 1967-му році, як про це звітує Уряд економічних можливостей. Голівудний початок — це програма для дітей у передшкільному віці, в ньому не беруть участі діти, які ходять до окремих класів, до кіндергартену. Досвід виявив, що збільшився рівень інтелектуальності тих дітей, які брали участь в Голівудному початку. Коли діти пішли до шкіл, в яких навчалися діти т. зв. середньої класи, вони продовжували збільшувати свою інтелектуальність і коли вони вступили до шкіл в міських неграх, то втрачали свою "вишність" і уподібнювалися з часом до дітей, що були в класі.

У СВІТІ

АМБАСАДОРІ СССР І ПОГО 4-ОХ САТЕЛІТІВ винесли демонстраційно з прийняття, що його влаштував уряд Комуністичного Китаю для шанування 8-их роковин постанови державності Мали. Коли міністер закордонних справ Чу Ен-лай вказав на "співпрацю" ЗСА й СССР: "... один з тих партнерів вислав 500,000 війська до В'єтнаму, а другий 650,000 до Чехо-Словаччини..." — тоді амбасадор СССР, Сх. Німеччини, Болгарії і Мадящини покинули залю.

У ФРАНКУРТИ НАД МАЙНОМ В ЗАХІДНИХ німеччині дали на "Книжковому ярмарку" почесну грамоту президенту Сенегалу Леопольду Сенджорові за сприяння в тієї африканській країні культури й видавничого руху. Кілька тисяч студентів влаштували бурхливий демонстраційний протест, пригадавши, що в столиці Сенегалу Дакарі військово-поліцейське заворушення, після чого той університет закрито. Німецька поліція розглядала демонстрацію, з яких багатьох побито й арештовано. Арештовано також студента Данієля Кон Бендіта, так мовить, професійного студентського авантюриста, який "заслужив" своєю роллю в студентських заворушеннях у Парижі.

39-РІЧНА АНГЛІЙКА ВУЗАН ГАРТ ПЕРЕДАЛА листа королеві Єлизаветі разом із залишками малої дівчинки з Бляфрі, який ракета з нігерського бомбовика, що його Британія доставила була центральному уряду Нігерії, відірвала голову. Названа англійка таурас постання Британією зброї Нігерії.

ФІЛІПІНСЬКИЙ ПРЕЗИДЕНТ ФЕРДИНАНД МАРКОС ЗАПРОСИВ прем'єра Малайзії Абдуллу Рахмана, щоб той зустрівся з ним в жовтні ч. р. у Токіо або в Бангкоку в Тай заляд переговорах справи конфлікту докла провінції Сабах в Північному Борнео. Та провінція належить до федеративного зв'язку Малайзії, але Філіппіни згодилися до неї свою претензію, орудуючи історичними аргументами. Малайзія припинила дипломатичні зв'язки з Філіппінами, коли президент Маркос підписав закон, за яким Сабах вважається за частину Філіппін. Обидві сторони шукають порозуміння, бо вони обидві мають спільний антикомуністичний фронт.

З ГОТЕЛЮ У БУДАПЕШТІ ВИСКІЛИЛИ всіх гостей, примістивши їх в інших готелях, бо туди приїждять комуністичні вожаки з різних західних країн на підготовку конференції щодо більшого комуністичного зблизнення у листопаді цього року в Москві. Тому, що більшість західно-європейських комуністичних партій рішуче засудили окупацію Чехо-Словаччини, то чехи й деякі західні обсерватори в Празі пригласили, що Москва — для протидії поганому настрою — започаткує відкликування з ЧССР своїх військ.

Кардинал Йосиф Сліпий мав за планом відлетіти з Аргентини до Австралії 23-го вересня

Буенос Айрес. — Після відвідин українців та аргентинських урядових представників у Буенос Айресі і в провінціях Чакко, Місіонес та Мендосі, а також українців у Парагваї, Верховний Архидієцес Української Католицької Церкви у світі Кардинал Йосиф Сліпий мав за планом відлетіти з Аргентини до Австралії для 23 вересня, через Гонолію. У Парагваї був Кардинал Йосиф 18 вересня, де відправив Архидієцес Богослуження у Кармен дель Парана. У неділю 22 вересня, за планом, мала відбутися Архидієцес-Служба Божа в Катедрі св. Покрови при вул. Фалькон, потім — зустріч із Філіпським Українським Католицьким Університетом, відвідини Товариства "Відродження" і Товариства "Прогрес" — кінцева точка в дуже завантаженому щоденній програмі відвідин Кардинала Йосифа Сліпий в Аргентині, де він був Гостем Уряду. За інформаціями пароха української католицької церкви в Лос Анджелесі, Кардинал Йосиф Сліпий мав би відлітати в дорозі до Австралії ще українську громаду в Лос Анджелесі, в дніх від 30 вересня до 3 жовтня.

Американська економіка збільшуватиметься і в 1969-му році

Нью Йорк. — Дванадцять економічних і фінансових провідників, промовляючи на зборах Ради Крайової Промислової Конференції в готелі Вальдорф-Асторія, передбачали, що американська економіка в першій половині 1969-го року буде мляво збільшуватися, але в другій половині — найбільшого року вона буде дуже сильна. Всі особи, які забирали голос в панелі, одностайно твердили, що не буде економічної замирення в 1969-му році. Найбільший розвиток економіки буде в будівельній і споживчій ділянках. Менший рух буде в оборонному промислі та в приватних бізнесах. Економіст віце-президент Ньюйоркської біржі Вільям С. Фройнд передбачав, що економіка буде швидко збільшуватися в другій половині 1969 року, і крайовою продукцією стануть в останній чверті найбільшого року 930 мільярдів дол. в річному відношенні, а в тому році вона має дійти до 860 мільярдів доларів. Видатки на споживчі цілі цього року мають становити 532 мільярдів, а в 1969-му році 568 мільярдів доларів.

Гомфрі обіцяє "діяти" в справі війни; Ніксон називає Гомфрі закованим президентом

Толідо, Огайо. — Віце-президент Гомфрі, промовляючи в телевізії до європейських слухачів, заявив, що як він стане президентом ЗСА то зробить "переворот" цілої ситуації в В'єтнамі і тоді буде "діяти так, як вимагає ситуація". Цим способом Гомфрі старався відіспарувати себе від тієї політики, яку веде президент Дхансон в справі В'єтнаму, хоч і не відступив явно проти Дхансона, як цього вимагають демократи — прихильники покійного сенатора Роберта Ф. Кеннеді. Республіканський кандидат Ніксон, промовляючи у Міннеаполісі, висказався до кількох соток працівників виборчої кампанії, заявив, що ЗСА не можуть дозволити собі мати такого дорогого президента, яким був би віце-президент Гомфрі. Ніксон підкреслював всі ті суми, які Гомфрі в роках від 1949-1961 планував видати із державної скарбниці, і стверджував, що пропозиції Гомфрі були на 100 мільярдів дол. більші від тих сум, які схвалював Конгрес. Ніксон говорив про те, що тратьте робітників внаслідок інфляції.

Ніксон веде перед у відношенні до Гомфрі 39:31

Нью Йорк. — Агенція Луїса Гарріса перевела опитування і ствердила, що республіканський кандидат на президента ЗСА Ніксон відстає від демократ Гомфрі. Ніксон дістав 39 відсотків голосів опитуваних, а Гомфрі 31. Але ці опитування виявили одночасно, що кандидат третій ч. зв. незалежної партії Воллес здобувас популярність і то коштом республіканців. Коли б не кандидував Воллес, то Ніксон дістав би тоді 50 відсотків голосів, а Гомфрі — 36. Та все ж такі популярність Ніксона збільшувалася, в половині червня він мав 36 відсотків голосів опитуваних, а тепер здобув 39 відсотків. Тоді ж Гомфрі мав 43 відсотки, а тепер він дістав тільки 31 відсоток. Популярність Воллеса зростає з 13-ох відсотків в половині червня до 21-го відсотка тепер.

Сенатори гостро критикують Фортаса і Найвищий Суд

Вашингтон. Деякі сенатори гостро критикували Найвищий Суд ЗСА та суддю цього ж суду Ейба Фортаса, якого президент Дхансон найменував на головного суддю Найвищого Суду. Дискусія відбулась у зв'язку з тим, що Сенаторська Правнична Комісія переслала своє рішення, в якому більшість пропонує затвердити номінацію Фортаса. Дебати в цій справі в повному Сенаті мають відбутись у вівторок або в середу цього тижня. Більшість Правничої Комісії ува-

„МЕНЕ СУДЯТЬ ЗА ПЕРЕКОНАННЯ“ — ЗАЯВИВ У СВОЄМУ ОСТАННЬОМУ СЛОВІ В. ЧОРНОВІЛ

Нью Йорк. — „Не пригадую випадку за останні роки, щоб людину так відверто судили за переконання“ — ствердив упорядник матеріалів „Лихо з розуму“ Вячеслав М. Чорновіл у своєму останньому слові під час судового процесу, який відбувся у Львові 15 листопада 1967 року й у висліді якого його засуджено на три роки ув'язнення. Текст цього останнього слова В. Чорновіла, поширеного у відписах на Україні, надруковано тепер у вересневій книжці журналу „Сучасність“.

„Мину визнати — казав В. М. Чорновіл, звертаючись до суддів, — що як був я невірним оптимістом, так ним, мабуть, і помру. З початку я слав у високі інстанції заяви, навіщо сподіваючись на якісь позитивні результати. І навіть зовсім не

сподіваний результат — тюрма — мене не до кінця розхолодив. — Залишки рожевого оптимізму в мене лишилися ще сьогодні вранці, на початку судового засідання. Дуже вже очевидно здавалося мені моя безвинність. Але поступово в ході судового засідання мій рожевий оптимізм почав переростати в чорний песимізм. Я побачив яву упередженість і зрозумів, що зупинити операцію і довести, що я не верблюд, мені не вдасться. Мое клопотання про виклик свідків та долучення документів відхилили без умотивованих пояснень; мої докази, висловлені на початку судового засідання, залишили без обговорення; суті справи намагалися не торкатися, орудуючи нешироким арсеналом ярлих визначень. (Продовження на стор. 3-ій)

Совети відклинуть з Чехо-Словаччини 20 дивізій — 8 залишать

Прага. — Офіційно проголошено в Чехо-Словаччині, що Советський Союз відклине з ЧССР своїх 29 дивізій до 28 жовтня ч. р., коли-то Чехо-Словаччина святкуватиме 50-ліття своєї відновленої державності. Ступеневий відхід советських військ будим почнеться в наступному тижні. Однак Совети рішені 6-8 дивізій залишити на чесько-словацькій території на постійне, при чому вони будуть розташовані в трьох обшарах над кордоном: Зах. Німеччини, над кордоном Австрії і на Мораві. Залишаться тільки советські воєнки — польські, мадярські й болгарські війська відійдуть повністю, а східно-німецькі вже відкликані. Проте між Москвою і Прагою все ще напружений стан. Тому вдруге відкладено термін від'їзду до Москви делегації, в якій мають взяти участь прем'єр Олександр Черник, перший секретар компартії Александер Дубчек, віце-прем'єр і голова словацької компартії Густав Гусак і інші. Зате виїхав до Москви віце-прем'єр Франтішек Гамуза на засідання т. зв. Коменко, себто комуністичної Ради взаємної економічної допомоги. Проголошення советського рішення відкликує 20 дивізій з Чехо-Словаччини прийшло — твердять коментатори — не так з уваги на чехів, як з уваги на інші комуністичні партії, що їх скликали до Будапешту на нараду в справі проктованого збігів вища комуністичні в Москві у листопаді цього року. За твердженням західної преси — самі більшовики висловлюються в Будапешті за відкликання терміну московської конференції на пізніше, у зв'язку з теперішнім ворожим становищем всіх західно-європейських комуністичних партій супроти окупації Чехо-Словаччини.

У Тант зайняв одверто становище комуністів щодо В'єтнаму

Об'єднані Нації. — Генеральний секретар Об'єднаних Націй виступив на пресовій конференції в минулий понеділок 23 ч. м. з сугестією, що коли б появилася на Генеральній Асамблеї ООН резолюція, яка поборала б припинення всіх налетів проти Північного В'єтнаму, то така резолюція напевне була б схвалена більшістю членських держав. У Тант покликався на загальне почуття в міжнародній спільноті, що припинення всіх налетів проти Північного В'єтнаму потрібне, щоб „зрушити з місця“ переговори на Паризькій конференції між ЗСА і Північним В'єтнамом. Він поминав мовчанкою всі американські аргументи, чому ЗСА не можуть односторонньо і беззастережно припинити бомбардування Північного В'єтнаму, поки не отримають від комуністів задоволення, що комуністична сторона не використає тієї нової ситуації для своїх воєнних дій. Він промовчав теж зовсім терористичні атаки комуністів проти відкритого південно-в'єтнамських міст. У Тант відкинув теж сугестію журналістів, що „бройная інтервенція З'єднаних Стейт у В'єтнамі подібна до советської окупації в ЧССР, бо мовляв — Чехо-Словаччина й інші комуністичні країни це група держав тісно пов'язаних спіль-

СКІНЧИЛАСЯ 22 АСАМБЛЕЯ ОН

Об'єднані Нації. — В понеділок 23 вересня відбулось 28-хвилинне засідання 22-ї Генеральної Асамблеї Об'єднаних Націй, при чому більшість засідання присвячено на похвальні промови делегатів на адресу президента тієї Генеральної Асамблеї, румунського міністра закордонних справ Корнеліо Манеску. Рішено теж передати 23-ій Генеральній Асамблеї, відкриття якої було визначене на вівторок 24-го вересня ч. р., гостро актуальної та не завершеної справи замирення на Близькому Сході.

УКРАЇНСЬКІ СТУДІЇ В ГАРВАРДІ ПОЧИНАЮТЬСЯ ВИКЛАДАМИ З ІСТОРІЇ



Скарбник Фонду Катедри Українознавства інж. Орест Бедрий (ліва) приймає від головного касира Українського Народного Союзу дир. Петра Пуцила чек на суму \$10,000, як чергову велику пожертву УНС на Українські Студії в Гарвардському Університеті.

Джерзі Сіті. — Минулого тижня фонд Українських Студій збільшився на дельших десяти тисяч доларів пожертвою на таку суму від Українського Народного Союзу. Головного касира УНС-юу дир. Петро Пуцило передав цю пожертву скарбникові фонду Катедри Українознавства інж. Орестові Бедрию минулого четверга, 19-го вересня, в головній канцелярії УНС-юу та в присутності головного передсідника Писина Лисогора, заступника гол. передсідника Володимира Сохана і головного секретаря д-ра Ярослава Падуха та президента ФКУ м-р Степана Хемича. Ця нова велика пожертва УНС-юу збільшує дотеперішні загальні впливи на Фонд Українських Студій в Гарварді до 533,000.00, отже це потрібно 67,000 дол., щоб доповнити фундацію на першу категорію до вимоганої суми 600,000.00 дол. М-р Хемич й інж. Бедрий інформували, що тепер впливи приблизно по одній тисячі доларів до фонду кожного дня і є добрі вигляди, що збірку повної потрібної суми на урочкомлений першої катедри українських студій в Гарвардському університеті пошастить завершити в жовтні цього року.

Це передбачив також Гарвард і хоча здепоновані досі фонди на курсу літнього українських студій ще не дійшли до вимоганої суми, з початком цього нового академічного року там уже почнуться виклади з української історії і це відмічено в Офіційному Ресетрі Гарварду на академічний рік 1968-1969. У цьому Ресетрі на стор. 276-й, у відділі історії модерної Європи, поділено (внесений семестр). Годинами будуть визначені. Д-р... Конференційний курс, а не семінар. Окрема увага віддається проблемам політичної та внутрішньої історії Української Козацької Гетьманської Держави 1648-1764, соціально-економічним і культурно-релігійним проблемам цієї держави, відношенням Гетьманської Держави до її сусідів. Увагу віддається також історіографії та аналізі джерел. Вимога: знання української або російської мови. Як уже разіше інформовано, цей перший курс з історії України в Гарвардському університеті вестиме українською мовою проф. д-р Олександр Отгоблін.

Джеймс К. Андерсон доповідає в Колумбійському університеті

Літтон (Д.К.). — Американська преса принесла вістку, що приятель українців, журналіст Джеймс К. Андерсон, бере участь у ролі доповідача, як один із двох журналістів із ЗСА, в міжнародному семінарі в Інституті Американської Преси Колумбійського Університету. Другим американським журналістом є Дрю Міделтон з „Нью Йорк Таймс-у“. Одинокий третій репортер із цієї Північної Америки, що бере участь в згаданому семінарі, є Мел Морріс, закордонний редактор газети „Торонто Стар“. Решта доповідачів (усіх разом 18) у згаданому семінарі — це редактори з десятих європейських країн. Семінар фінансує Фондація Форда і він триватиме два тижні, почавши від 23-го вересня. Джеймс К.

Андерсон, котрий щойно повернувся з Європи, звітуючи про наслідки події у зв'язку з окупацією Чехо-Словаччини Москвою, був піднесений своєю газетою The Detroit News до позиції і ранги міжнародного репортера, щоб репрезентував міжнародних справ. Доповідачі в семінарі на Колумбійському Університеті були вибрані на підставі якості їх репортажів в їхніх газетах про міжнародні події. Ред. Джеймс К. Андерсон належить до найкращих знавців історії і політики Східної Європи. Він один із небагатьох американських журналістів, що знаменито визначаються в українській визвольній проблематиці, визнає слушність українських визвольних змагань і вірить у їх перемогу.

СВОБОДА

FOUNDED 1893

Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays & holidays (Saturday & Monday issues combined) by the Ukrainian National Ass'n, Inc. at 81-83 Grand St., Jersey City, N.J. 07310. Second Class Postage paid at the Post Office of Jersey City, N.J. Accepted for mailing at special rate of postage provided for by Section 1109 of Act of October 3, 1917 — authorized July 31, 1918. P.O. Box 346 Jersey City, N.J. 07303

Допомога ЗУАДК-ові — допомога собі

VIII Загальний Збори Злученого Українського Американського Допомогового Комітету виявили жалюгідний факт повної байдужості американсько-української громади супроти цієї української допомогової централі не тільки в ЗСА, але й у всьому вільному світі. Українська громада ставиться до ЗУАДК наче до установи, яка вже відіграла свою роль і „не потрібна“. Скінчилося, мовляв, переселення, нема нових імігрантів, нема другого табору пологонних у Рівні, переселенці до ЗСА вже усталізувалися, то й „нема потреби“ зберігати ЗУАДК. Очевидно, що такий підхід — найделікатніше висловившись — грубо помилковий.

Не їмусь такої країни й такого суспільства, де „не треба“ харитативної організації. Відомо, що американська державна суспільна безпека ще дуже молода і дуже недосконала. Відомо, які маленькі й невиспелані старці пенсії, яка короткотривала й невиспелана допомога безробітним, відомо, скільки осіб не охоплено ніякою аскурацією на випадок нещастя, втрати голови родини, каліцтва й перепанів інших нещасливих випадків. Пані Олена Лотська навила лише кілька прикладів із досвіду покликання ЗУАДК-ом до життя Суспільної Служби у Філадельфії: яке то велике горе трапляється в українських родинах і яку велику пільгу може принести рідна допомогова організація. А сотням українських воєнних інвалідів, які ще живуть у Західній Європі, постійну допомогу несе Суспільна Служба Комбатантів, покликана до життя також з ініціативи ЗУАДК-у.

ЗУАДК — це організація не лише минулого, але й сучасного і — може ще більше — майбутнього. Всі зрілі народи й суспільства планують не тільки на сьогоднішній, але й на завтрашній день. Ось приклад, який свідчить про те, що ЗУАДК може знову відіграти історичну роль, як і відіграв у рр. 1945-50. Відомий американський журнал „ЮС Нюз енд Ворлд Репорт“ з 30 вересня ц. р. подає: „Як 30,000 чехів і словаків перебувають за кордоном. Більше, як половина з них в Австрії, так би мовити, за найближчими дверима. Їх закликають вертатися додому. Але вони прислухуються до Праги і до Москви. З Праги закликають, що можна вертатися без остраху, — але московські комуністи твердять у своїй пресі, що шонайменше 40,000 „контрреволюціонерів“ в ЧССР треба арештувати й покарати...“. А відомо ж, що в Чехо-Словаччині живуть і українці, і відомо, що досить бути українцем, щоб стати тут на себе закид „контрреволюційності“. І хто з нас, хто з сильних миру цього може передбачити, як розвинуться події в Європі, для якої цілі Москва зосереджує свої війська на кордонах Австрії і Болгарії, яке горе може пасти на голови наших земляків у різних європейських країнах?!

Керівники такої „авторитетної“ установи, як Міжурядовий Комітет Європейської Міграції та Уряд Високого Комісара при Об'єднаних Націях у Женеві, здають собі справу з цих похмурих можливостей. І вони прихилились до голосу наших духовних та світських провідників, які вважають, що в ніякому разі не можна ліквідувати Європейського Представництва ЗУАДК, яке з цими міжнародними установами має безпосередні найкращі зв'язки. Але за які фонди втримувати це представництво, коли американські українці і тим паче українські країнові центральні „забули“ про його існування? А чейже ЕП ЗУАДК займається не американськими українцями, а тільки тими нашими людьми, про яких повинні дбати також зеляки з інших країн поселення. А ніяка інша організація не має права діяти на європейському терені в такому засади, як ЗУАДК з своїми статутами і своїми зв'язками.

Американські українці — жертвенні. Вони доказали це збірками на пам'ятник Шевченкові у Вашингтоні, на фінансування Світового Конгресу Вільних Українців, на утримування таких великих молодечих організацій з їхніми вакаційними оселями й домами, як П'яст, СУМА, як пожертви на університет у Римі і Катедру Українознавства. Але наші люди люблять давати на „конкретні цілі“. УЖК і ЗУАДК — це ніби не „конкретна цілі“, а загальна фірма. А проте, це фірма, що говорить голосною і наполегливою мовою. Це установи, створені задля політичної репрезентації й політичної оборони українських інтересів в Америці й задля ратування життя та здоров'я українських людей. ЗУАДК сполучає місію харитативної установи з місією амбасадорства української справи. Невже не може знайти в американсько-українській громаді 1.000 людей, які давали б щорічно по 10 дол., і не вже всі українські установи та організації, в першу чергу підприємства, крамничі й фінансові установи, не можуть призначати на ЗУАДК по невеличкій дотації? Для допомоги — самим собі.

ЧЕХО-СЛОВАЧЧИНА ОЧИМА БРИТАНІЇ

Лондон. — Стоячи біля залізничної каси в Парижі, почув я чеську мову. Говорили двоє молодих людей з виглядом студентів. Зразу звернувся до них їхню рідною мовою: „Так будемо вертатися в рідний край?“ Юнаки не здивувалися, що до них звернувся їх рідною мовою на чужині, подумали, мабуть, що я також один із 100 тисяч туристів, які виїхали з Чехо-Словаччини ще перед 21 серпня, щоб поглянути на світ. Вони не сказали відразу, що мають на думці, тільки відповіли: „Хочемо наперед подивитися на Англію“.

Щоб викликати у них довіру до себе, я сказав, що я з тої частини Праги, що зветься „Кошпирне“. І це була правда, бо я там жив від 1930 до 1945 року. Вони відповіли: „А ми з Вршовиці“.

Переплившись через канал між Францією та Британією, я довідався з газет, що в Британію прибуло 2000 нових студентів із Чехо-Словаччини, що тут збирають для них допомоговий фонд в сумі 500 000 фунтів і що шкільна влада готова прийняти цих студентів до університетів, хоч вони в Британії переповнені.

В англійській пресі не минає дня, щоб у газетках не появлялось статей або листів до редакцій на тему чехословацьких подій. Філософ і політик лорд Расселл, якому незабаром сповниться сто років, засудив московську агресію проти Чехо-Словаччини. У листі до „Таймсу“ з 16 вересня він загадав, що ще 21 липня послав був листа до російського прем'єра Косігіна, в якому просив його, щоб публічно заявив, що не збирається висилати війська проти Чехо-Словаччини. „Мене дещо критикують, мовляв, я без потреби вдарив на сполох, — пише Расселл, — але місяцем пізніше совєтські танки окупували Прагу“.

Сер Вільям Гейтер, колишній посол Великобританії в Москві, після арешту Москви на Чехо-Словаччину, писав у „Таймсі“: „Росія — це найбільша імперіалістична великодержавна в світі“.

Навіть комуністична партія Британії ошарашена критикою про напад Москви на Чехо-Словаччину, що хотіла йти своїм шляхом, незалежно від московських наказів. За що „вільність“ досталося лондонській комуністичній газеті „Morning Star“ від кореспондента московської „Правди“ в Британії Орестова. Цей виконавець директив своїх зверхників докоряє англійським комуністам за те, що вони не вірять у „безсторонність“ совєтської преси і друкують інформації про Чехо-Словаччину, що їх подають „буржуазні пресові агенції“.

Коли порівняти реакцію суспільства Великобританії на повстання мадярських патріотів з теперішнім відгуком на події в Чехо-Словаччині, то доводиться ствердити, що „тиха революція“ в Празі зробила глибше вра-

ження тут, ніж криваві події в Будапешті.

Одна з причин такої різниці лежить у тому, що вигляд народного гніву на Угорщині в кінці жовтня і на початку листопада 1956 р. не тривав довго: танки Хрущова на запрошення Кадара задушили повстання. Після того на Угорщині запала „двипартійна тиша“.

Події в Чехо-Словаччині розвивались повільно, без крику і боїв. Знавці політики московських вождів вірили, що Брежнєв щиро казав чехословацьким провідникам, мовляв, „це ваша справа“, як вони поведуть внутрішню політику своєї країни. Глибоко зворушила совість людей у всіх країнах, де право і закон мають силу, ганебна кривдотворність московських ватажків. Вони обіцяли чехам і словакам шанувати суверенність і незалежність їхньої держави, але потайки підготували збройний напад.

Другою причиною обурення суспільства в Британії з приводу московської напасти на Чехо-Словаччину було те, що чехи й словаки гідно поставилися до незмірно сильнішого ворога — агресора і окупанта. Навіть у Британії під час другої світової війни не було такої національної єдності. Вожді англійських фашистів Освальд Мослі не ховався з своїми симпатіями до Гітлера, засудив московську агресію проти Чехо-Словаччини. У листі до „Таймсу“ з 16 вересня 1939 р. аж до 22 червня 1941 р. також вели пропаганду проти нібито „несправедливої війни“, яку вела осамітнена Великобританія проти німецької переваги.

Але СССР своєю агресією на Чехо-Словаччину зустрічав таку монолітну єдність усієї її людності, яка мусіла здивувати й самого окупанта. Не знайшлося в Чехо-Словаччині ні одного „Квіслінга“ чи „Кадара“, що хотіли б своїм ім'ям покривати дії окупантів. Навіть найзапекліші „сталінці“ із групи колишнього президента Новотного не відважилися грати ролі катів свого народу під орудою московських комісарів.

Симпатії до чехів у демократичній Британії мають давню традицію. Ще в XVIII стол. чеський педагог Ян Амос Коменський, бувши на вигнанні в Голландії, нав'язав зв'язки з Англією. Коменський покладав велику надію на протектора Олександра Кромвеля, протестанта, як і Коменський. Він вірив, що Кромвель допоможе чехам визволитися від панування католицької Австрії. Ці надії не справдилися, бо Кромвель був реальну політику, зокрема дбав за розвиток торгівлі своєї країни. Тим то Коменський писав в одному з листів до свого кореспондента в Англії: „An praeter Mammona nihil quaerimus“.

У п'ятій класі викладання польської мови перебував Стефан Кавин — учень з докторатом. Він нас вів уже до матурі. Був це перекладчик. Його батько, здібний урядовець у магістрату, був греко-католиком і жив у Львові. Стефан Кавин прийшов на філію ще молоді людиною і став головною польоністом на місці Лівочинського, якого шкільна влада з філії забрала. У шкільному році 1929-30 з рідної класу виправляв їх. Ми запитували його: „Пане професоре, куди бачете коректур?“ Професор дав різні виминальні відповіді, а вкінці таки признався, що він має мало часу, що мусить присвячувати багато уваги

А. Гудовський

В РЕЛІГІЙНІЙ СПРАВІ

Автор цієї статті брав участь у зустрічі Верховного Архiepіскопа Кардинала Йосифа в Глен Спей. Там була для мене можливість поговорити з присутніми українцями католицького визнання. Дехто з них висловив огорчення, що православні українці ставились „з резервом“ до зустрічі Кардинала Йосифа і не підтримували акції „За Патріархат“.

Я належу до Української Православної Церкви і тому хотів би подати деякі висноження у цій справі: чи є справді „резерв“, а якщо є, то які причини її.

Думаю, що для всіх українців, незалежно від релігійної приналежності, Кардинал Йосиф є достойним Ієрархом, який перетерпів репресії від комуністичного режиму і виявив гідність та силу духа. Тому, коли він прибув з УССР до Ватикану, Головна Управа ДОБРУС'у та деякі інші організації з участю православних привітали Митрополита Йосифа. Коли ж постав рух „За Патріархат“, то на летиціях до Ватикану у справі створення Патріархату підписувалися також православні, бо вони бачили в Українській Католицькій Церкві тенденції до латинізації, є її стерилизації в зв'язку з відступами від єдиного обряду і тому вважали, що об'єднання УЖК під проводом Патріарха допоможе зберегти єдиний обряд і національні традиції Греко-Католи-

тизму? (Чи поза наживою не потрібне нічого).

Тепер, через триста років, загадав в Британії Коменський — політичний емігрант — в зв'язку з подіями в Чехо-Словаччині. Університет у Ланкастері постановив створити Інститут для вивчення проблем Центральної і Східної Європи, назвавши його ім'ям Коменського.

Про прихильність англійців до Чехо-Словаччини свідчить також те, що в Лондонському університеті є зала для викладів, яка носить ім'я Т. Г. Масарика, першого президента Чехословацької Республіки. В англійській пресі згадують, що з усіх народів Східної і Південної Європи тільки в Чехо-Словаччині був аж до 1939 р. стабільний демократичний лад; в Латвії, Литві, Польщі, Румунії, Угорщині, Болгарії, Югославії появилися „вожді“, що нехтували демократичними правами народів. Демократію в Чехословаччині зруйнувала ворожа сила з Берліну в 1939 році, а спробу відновити демократичну вільність в 1968 році задушила агресія Москви.

Багато громадян Великобританії переживають недовіду чехів і словаків як свою власну нещадку. Але що може зробити Британія та інші вільні країни? В атомовій добу війна перестала бути продовженням політики „іншими засобами“.

V i a t o r

Сьогодні один мотив — загальнохристиянський, що зобов'язує зберігати окремішність УПЦ. Над чим повинен призадуматись кожний справжній християнин. Знаючи, що під впливом і тиском безбожного комуністич-

О. Маричак

3 НАГОДИ 75-ЛІТТЯ „СВОБОДИ“

15 вересня 1893 року появилася в ЗСА, в місті Джерзі Сіті, перше число української газети „Свобода“, ініціатори якої стали основоположниками української преси в Америці. Д-р Лука Мишута, один з пізніших редакторів „Свободи“, пише в „Пропам'ятній Книзі“, виданій з нагоди сороквітнього ювілею Українського Народного Союзу:

„Вже в перших числах „Свободи“ видигнено потребу негайного заложення української народної організації, яка перебрала б провід у наших народних житті, а зарозом давала б українським імігрантам в Америці можливість забезпечити себе і свою родину від нещасливого випадку чи смерті. Таким чином постав для 22 лютого 1894 р. теперішній Український Народний Союз“.

Немає сумніву, що ці дні народні інституції — часопис „Свобода“ і Український Народний Союз — були головними організаціями українського народного і громадського життя, яке в ході років виростало до потужної національної спільноти на терені Америки. На ділі роля „Свободи“ протягом 75 років була сповнена відданістю для добра нашої імміграції та Рідного Краю.

Щоб належно оцінити появу „Свободи“, слід взяти до уваги тодішній стан української імміграції в Америці. Український імігрант, прибувши до цієї країни, мав найбільш несприятливі умовини. Імігранти інших національностей опікувалися подекуди державні чинники, а здебільше релігійні та громадські установи. Українські імігранти ніякої опіки не мали і йшли „в світ за очі“, шукаючи хліба та притулку.

У „Свободі“ появлялися вірші наших імігрантів ось такого змісту, як вірш Сави Чернецького:

Коли я край свій
лишав у розпущі
І плив у невідомі далекі краї,
То чув біль в серці,
А слези пекучі
І очі і лиця росли мені.

Про відносини в ЗСА у часі першої української імміграції появилася багато споминів у „Свободі“ і у загадній вище „Пропам'ятній Книзі“. Зокрема жаліли відносини панували в Нью-Йорку, в цім, як казали, новітнім Вавилоні, про який Ален Невісе у книзі „Історія американського життя“ писав: „другого такого поганого міста під мешканством і гігієнічним оглядом не було досі в цивілізованому світі“. Не згадувати вже про умовини праці в тодішніх часах, про висоту зарплаток і про вишкел імігрантів, бо це справи загально відомі.

Заснування української газети в ЗСА було ділом великої ваги для організування громадського і політичного життя. З перспективи 75 років ми, мабуть, цюно тепер оцінюємо значення української преси, яка з посвятою виконувала і виконує свої завдання. Підкреслити зокрема слід, що до зросту значення „Сво-

боди“ причинився Український Народний Союз, який давав матеріальну підставу для видавання газети.

До зросту „Свободи“, як також УНСОУ, причинилися друга наша імміграція після першої світової війни, а також якої вишкел між іншими такий заслужений діяч, а пізніше й довголітній редактор „Свободи“ як св. п. д-р Лука Мишута.

Чисельна еміграція до Америки після другої світової війни влила нову кров в організацію УНС, а тим самим причинилася до піднесення престижу „Свободи“, яка стала необхідним пресовим органом нашого громадського і політичного життя.

В 75-ліття свого існування щоденник „Свобода“ займає не тільки перше місце в нашій житті, але й зі своїм тижневим англомовним додатком став пресовим органом всенационального значення.

„Свобода“, редагована з розумом і серцем, репрезентує правду України, вільну від усіх чужотворних впливів, і вносить у нашу стужену за Батьківщиною душу підих Рідного Краю і європейської культури.

Ювілейні святкування з нагоди 75-ліття „Свободи“ переводяться і заплановані по всіх важливіших осередках ЗСА, і ми певні, що наше громадянство дасть доказ при тих святкуваннях своєї пошани і признання для „Свободи“ і Українського Народного Союзу. В Дітroitі Окружний Комітет Відділів УНС влаштує Ювілейний Концерт „Свободи“ в неділю 6 жовтня ц. р. о год. 3-й по полудні в залі Українського Народного Дому, при вул. Мартін. Головою промови виступить головний редактор „Свободи“ Антін Драган. Маємо певність, що українська громада Метрополіт Дітroitу відповідно вшанує ювілейне свято „Свободи“.

ЩО ЧИТАЮТЬ ПРОПАГАНДИСТИ НА ЧЕРНІВЕЦЬКІЙ

Редактор районної газети „Радянське Село“ в Сторожинецькому районі, інформуючи нас згоріхках „Радянське Село“ про те, що читають у тому спокійно — українським райони партійні пронагандисти і дописувачі до його газети: „Занулено і Вавилоні, про який Ален Невісе у книзі „Історія американського життя“ писав: „другого такого поганого міста під мешканством і гігієнічним оглядом не було досі в цивілізованому світі“. Не згадувати вже про умовини праці в тодішніх часах, про висоту зарплаток і про вишкел імігрантів, бо це справи загально відомі.

Заснування української газети в ЗСА було ділом великої ваги для організування громадського і політичного життя. З перспективи 75 років ми, мабуть, цюно тепер оцінюємо значення української преси, яка з посвятою виконувала і виконує свої завдання. Підкреслити зокрема слід, що до зросту значення „Сво-

М. Ла

НАШІ ВЧИТЕЛІ

(3)

З польської мови були в нас такі вчителі: Ян Лівочинський, Владислав Міхальський і Степан Кавин. Ян Лівочинський був живихрест. Попередив його привітало було Гаммершляг. За австрійських часів учителював у золочівській гімназії. Вчив нас пірвою в першій класі і рівночасно був господарем нашої класи. На господаря класи призначено його тому, що в тому році (1925-26) філію, починаючи з першої класи, перетворювали на утравістичну гімназію.

Щоб „панство“ виховання мало краший успіх, призначено нам цього вихреста, який був куди гірший від справжніх поляків. Учні не любили його як лю-

до. Як людина — був він куди кращим від свого попередника. Як учитель — мав більше виховання для учнів — українців. Може тому, що з власного досвіду знав, що засвоєння чужої мови не легка справа.

Відкликано закон про зміну філії на утравістичну гімназію ще перед закінченням першого піріччя. Отже, вчителів Міхальському довелось вчити на латині, де який час по-українськи. А тієї мови він не знав. Дуже часто запитував учнів, як звучить таке чи інше латинське слово по-українськи... Владислав Міхальський вчив нас польської мови до четвертої класи включно. Як учитель, занебдував свої обов'язки. Нас вражав факт, що шкільні завдання мусили писати ми часто, але вчителі рідко коли виправляли їх. Ми запитували його: „Пане професоре, куди бачете коректур?“ Професор дав різні виминальні відповіді, а вкінці таки признався, що він має мало часу, що мусить присвячувати багато уваги

хворій дружині, малим дітям.

Не був Міхальський щедрий на високі оцінки, але й не „палів“ учнів без причини. Безперечно — був польським патріотом, але не виявляв шовінізму, як його попередник Ян Лівочинський, який навіть і не був поляком з походження.

У п'ятій класі викладання польської мови перебував Стефан Кавин — учень з докторатом. Він нас вів уже до матурі. Був це перекладчик. Його батько, здібний урядовець у магістрату, був греко-католиком і жив у Львові. Стефан Кавин прийшов на філію ще молоді людиною і став головною польоністом на місці Лівочинського, якого шкільна влада з філії забрала. У шкільному році 1929-30 з рідної класу виправляв їх. Ми запитували його: „Пане професоре, куди бачете коректур?“ Професор дав різні виминальні відповіді, а вкінці таки признався, що він має мало часу, що мусить присвячувати багато уваги

красу польської літератури, а не вишкел польської культури“. Насправді було трохи не так. Стефан Кавин показав себе спочатку в дуже поганому світлі. Перше, що нас учнів вразило — це його атеїзм. Коли лекція польської мови була першою або останньою годинною і треба було молитись, Кавин в молитві участі не брав. Навіть не перехрещувався, спирався на стіл і мовчав стояв. Про це розповіли ми о. Коєтельському, і він сказав, що важке відповідних заходів. І справді, по якомусь часі Кавин почав під час молитви християнськи.

Як учитель, взяв Кавин спочатку дуже гострий курс. На кінець першого навчального періоду, на першій конференції, дав лише 5-ом або 6-ом учням позитивні оцінки, а решті виставив оцінку „недостаточна“.

Коли господар класи прочитав нам ці оцінки, ми всі остовіли. Ми не сподівалися такої грубої несправедливості з боку учителя і втілювали його бойкотувати. Коли Кавин того самого дня

прийшов до нашої класи, ми не привітали його — як звичайно — вставанням з місця. Побачивши це, Кавин тріх спитав: „Для чого класи не встает?“. На це питання ніхто не відповів. Тоді Кавин подався до директора. Директор спитав нас про причину нашої „неактивної поведінки“. Ми пояснили.

Крім несправедливої оцінки класи з польської мови, виявили директорів ще й іншу причину нашого незадоволення. В той час дентисична клініка для нашої школи містилася в школі Північній. Деколи випадало учням нашої класи йти до клініки під час лекції з польської мови. В такому випадку вони підходили перед лекцією до учителя і заявляли, що мусять пропустити годину польської мови. Відправляючи з класи, Кавин пускав фразу: „Гвардія гайдамака напхну марш!“

Це нас обурювало, але з відплатою чекали ми відплатного моменту. І він прийшов. Однак, справа бойкоту на цьому не скінчилася. Дирек-

тор школи зарядив слідство, яке крім нього він ще й господар класи. Слідство закінчилося для нас позитивно. Кавинів директор — видно — зробила зауваження за його неактивність, бо він після того зовсім змінився.

Бойкот не був єдиним засобом „перевиховання“ Кавина. Другим — радикальним — як виявилось згодом — успішним засобом було побиття його. Казали тоді, що побити його учні нашої класи, репетенти.

Побито Кавина одного оцінного вечора на Кайзервальці, де він, тоді ще не одружений, проходився своєю нареденою. Після того Кавин не приходив до школи, і ми мали „святе життя“.

Вернувся Кавин аж по різдвяних вакаціях. Тоді Кавин зближався піріччя, і треба було виставити оцінки, а Кавин нікого не питав про оцінки учителя. Дав ноги навіть таким, що вже перестали ходити до школи“.

По другій світовій війні Кавин дістав посаду професора лоблінського університету.

(Далі буде)

ФОНД КАТЕДРИ УКРАЇНОЗНАВСТВА ТА УКРАЇНСЬКІ СТУДІЇ В ГАРВАРДІ

ПОТРІБНО: \$600,000; ЗІБРАНО ДОСІ: \$523,000; ВПЛИНУЛО В ОСТАННІХ ДНЯХ: \$10,000; ЛЦЕ ПОТРІБНО: \$67,000

ЧЕКИ ВИСТАВЛЯТИ НА: UKRAINIAN STUDIES CHAIR FUND, 302 WEST 13th STREET, NEW YORK, N.Y. 100014

„ЩОБ ДАТИ ВИСЛІВ ЄДНОСТІ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДУ ПО ЦІЛІЙ ЗЕМЛІ...”

ПРОМОВА КАРДИНАЛА ПОСИФА СЛІПНОГО НА ЛІТОВИЩІ ЕСЕНСА В АРГЕНТИНІ

Буенос Айрес. — Прибулого 6-го вересня з списком-списком почтом на аеропості Есейса біля Буенос Айреса Верховного Архієпископа Української Католицької Церкви Кардинала Посифа Сліпного зустріла велика група українців, представників аргентинського уряду, численних журналістів. Після привітань, оголошених Апостольським Екзархом для українців-католиків у Аргентині Владиславом Саледієм, та головою Ради Української Центральної Репрезентації Теодором Хоминичем, Кардинал Посиф звернувся до присутніх Владиславів, потім висловив привіт еспанською мовою і дошлу промову українською мовою, яку тут публікуємо:

„Дорогі Земляки і Враті та Сестри! Ваш погідний вираз лиця свідчить про ту святочну хвилю зинишню, яку ми відчуваємо так довго і не могли ні Ви, ні Ми диктуватися, а вона була така колюча для нашого народу, для його з'єднання, для піднесення духа, а передусім, для вияву спільного, нашого серця, його любові, приналежності до нашої Церкви, до нашого обряду, української свідомості і всього того, з традицій, з історії, що нас лугить разом, щоби дати вислів єдності українського народу по цій землі. Яна щаслива нині та хви-

лина довгождана і перші початки, які клав отут Слуга Божий Андрей під нашу церкву, що ніколи не спускає зі свого ока долі і недолі у тейшій поселенців, що не жалів свого здоров'я, щоб дати цій Церкві кріпку спову і предложити Апостольському Пресесолові створення єпископату. Це конче для нашого народу, де б він був. Він так тісно зв'язаний з Церквою, що не можна собі ніяк подумати навіть, щоб десь можна втриматися без Бога і без Церкви, так як і мої дороги не можна також втриматися належно і в селі навіть на Україні. Той брак єдності з Церквою, брак свідомості і поміччості Божої український народ ніколи його не допустить і не може його допустити до кінця його існування на тій кулі земській. Дай Боже, щоб нинішня га хвилина, яку — Ви отут зготували зі своїм першим списком, в особі Кир Андрія, щоби та хвилина була добрим початком, була закріпленням, була також і підготовкою до дальшої праці до з'єднання, до розбудови нашої Церкви, нашого народу.

І тут на тій величавій високоцивілізованій землі срібної Аргентини поклав перші основи наш український народ і слава Богу, що найшов він отут свою другу батьківщину. Нехай і багатства землі, нехай

„МЕНЕ СУДЯТЬ ЗА ПЕРЕКОНАННЯ”...

(Закінчення зі стор. 1-ої)

Поступово нагніталася важка атмосфера, що увінчалася обвинувачальним словом прокурора Садовського, від якого я навіть дізнався про те, чого досі не знав ні від слідчого, ні із звинувачального висновку.

„Виявляється, я ще й націоналіст. Ось тільки б уточнити — буржуазний, чи, може, соціалістичний? Я в своїх заявах не торкався національного питання. Такий висновок робиться лише на основі того, що я писав про порушення законності, допущені на Україні. А якби я жив у Тамбові і написав щонебудь подібне — якби я націоналістом був, тамбовським? Львівські прокурори не можуть без того, що до „справ” такого типу, як моя, не прив'язати націоналізму. Вони у Львові, мабуть, у кожному другому буржуазного націоналіста бачать.

„Ще одне відкриття зробив прокурор: виявляється, я співаю з чужого голосу. Джерелом моїх думок він робить якогось американця Евенштейна. Може державний звинувач підкаже мені, де б я міг почитати цитова-

прихильність, тейшого народу і поміччості уряду, спомогать вас усім. А будите певні, що наша Українська Католицька Церква ніколи не забуде, так як і Ви, ніколи не забуваєте про Неї.

Вітайте Дорогі і честь Вам і слава в нинішній хвилині. Дай Боже щоб вона була справді початком ще світлішого майбутнього!”

Український Літературно-Мистецький Клуб
№100, 149-2 ст.

3 Літературно-мистецького Клубу в Нью-Йорку повідомляють, що в п'ятницю 27 вересня, о год. 7:30 відбудеться в галерії, себто дошній залі Клубу, вечір про мистецтво М. Чуласького, що його виставка саме тепер відбувається в тій галерії. Почесний голова Об'єднання мистців українців в Америці проф. Михайло Осінчук і мистець Антін Малопа виступлять з своїми завагами про виставку, ілюструючи їх наявними образами. Про своє життя і творче „вірую” оповість сам мистець Чуласький.

ного ним Евенштейна? Але у нас судять за 62 статтею Кримінального кодексу лише за читання таких книжок, незалежно від того, поділю я їх зміст, чи ні. Ні як не може увести собі державний звинувач, що можна без допомоги Евенштейна чи когонебудь іншого сформулювати свої власні думки, власні переконання. Я, бачте, ви не знаєте й в тому, що мій супроводжувач лист до П. Ю. Шелеста передала радіостанція „Свобода” і надрукував журнал „Сучасність”.

„Державний звинувач робить ту ж логічну помилку, що й у звинувачувальному висновку: часткове підносить в ранг загального або й взагалі, робить узагальнюючі висновки з нічого, з своїх суб'єктивних уявлень. Прокурор кілька разів підкреслює, що своїми „наклепницькими” заявами я хотів вплинути і впливав на деякі нестійкі групи населення”. Але ж слідство не встановлює жодного факту розповсюдження мною заяви „Лихо з розуму”, окрім посилки її в офіційні республіканські органи. Отже, за прокурорською логікою, „нестійкі групи населення”, — це перший секретар ЦК КПУ П. Ю. Шелест, голова КДБ при Раді Міністрів УРСР Нікітченко та інші керівники республіканського рангу. Будувати ж звинувачення на суб'єктивних припущеннях прокурора про мої наміри — юридично жалюгідний прийом.

„Так само спекулятивним прийомом є перенесення центру ваги на Караваєвського. Я писав про двадцятьох засуджених, а не про одного Караваєвського. Але засуджені в основному молодь, а на минулому Караваєвського можна зіграти, сівши на свого улюбленого коника — націоналізм. Але ж я ніде не писав, що виправдовую минуле Караваєвського, я лише твердив і тверджу, що повторне ув'язнення здібного перекладача і мовознавця Караваєвського через 5 років після амністії — юридично не обгрунтоване, а 25-тирічний строк ув'язнення — дійсно канібальський.

„Я уявляю, що суд наді мною — далеко не рядовий суд, а навіть якоюсь мірою етальон. Бо тут судять не тільки мене як особу, тут судять думку. Тому й рішення, яке ви приймете, торкатиметься не лише Чорновола, як такого, а й певних принципів нашого громадського життя. Мене, здається, чи не першого на Україні судять за ст. 187-ї. Я писав з тюрми в президію Верховної Ради Української РСР, що, як показав мій арешт, прийнята на 50-му році Радянської влади стаття Кримінального кодексу не є с дальшим розвитком соціалістичної де-

„ВОЛОСОЖАР”, ч. 6-7
Вийшов друком „Волосожар” ч. 1-7, 1968, з творами С. Малашока, Рильського, Паустовського, Гончара, О. Рана, Щербача, І. Маняла та ін. Ціна 1 прим. 15 центів, річна передплата 2 дол., на тиждень 1 дол. Замовляти: Wolosozhar, P.O. Box 472, Vineland, N.J. 08360, U.S.A.

ОСЕРЕДОК СУМА ІМ. Т. ШЕВЧЕНКА В БРУКЛІНІ

— алаштовус —

ВЕЛИКУ ОСІННЮ ЗАБАВУ в суботу, 28-го вересня 1968 року

в ПАРАФІЛЬНІЙ ШКОЛІ
North 5th Street, Brooklyn, N.Y.
ОРКЕСТРА „МРІТ” з НЮ-ЙорКУ

Початок: 8:30 веч. Вступ: \$2.50
Всіх щиро запрошується, буфет обильний, добра забава запевнена.

НОВА УКРАЇНСКА ГАЛЕРІЯ В НЮ-ЙорКУ!

Norm Enamel Arts Gallery
318 East 9th Street New York, N.Y.

(Поблизу Українського Народного Дому)
У нововідкритій Галерії — емальові образи, алі, мозаїка та ужиткове мистецтво — ядноті прикраси.

Вступ вільний. Відкрито щодня від 1-ої до полудні до 8 вечора, по суботу від 10 ранку до 5 вечора, у неділю — від 12 дня до 5 вечора.

Власність Галерії РОДИНА ПОНК-РУСНІВ

40 РОНІВ ПРАЦІ У „СВОБОДІ”



У вересні 1928-го року „Свобода” було тільки 35 років, як довголітній провідний діяч Української Громади, сьогодні вже покійний Василь Гіль, прийняв свого єдинолітнього сина Теодора до „Свободи”, щоб там у друкарні приготувався на дорогу життя. Не знав тоді ані Теодор Гіль, ані його Батько, що „Свобода” стане його життям. Але так сталося. Повних 40 років працює п. Теодор Гіль в „Свободі”, раніше в експедиції, а від років він є друкарем (пресменом) на великій друкарській пресі, що друкує газету. Його колеги в друкарні підраховували, що досі через руки п. Гіля перейшло приблизно 193,600,000 примірників „Свободи”, ставши справжнім майстром друкарської діла. Для відзначення цього славного ювілею свого відданого працівника, УНСОЮЗ минулої п'ятниці, 20-го вересня, влаштував для п. Гіля та його колег скромне прийняття в приміщеннях друкарні. П. Т. Гіль вітала з цієї нагоди керівник друкарні Анатоль Домаракський, ред. А. Драган та від Екзекутиву УНСОЮЗу, в заступстві першого голови, президента Писина Лисогора, заст. гол. президента Володимир Сохан, вручивши Ювілейні бронзову, срібну та золоту медалі о. Грушкі. Після відпіваного всім для нього моголітства, п. Т. Гіль розповів дещо із своєї довголітньої праці в „Свободі” і через неї для Української Громади. На фото вгорі: п. Т. Гіль (найвищий ростом) під час прийняття з нагоди його 40-літньої праці в „Свободі”. Біля нього праворуч керівник друкарні Анатоль Домаракський, його заступник Ярослав Сидорак, одружений недавно метрмпаж Володимир Калиновський та інші працівники друкарні, адміністрації і редакції „Свободи”, які зі свого боку вручили Ювілейні подарунки.

макратії. Навпаки, вона дає в руки слідчим і судовим органам несправедливо припущення, дозволяє їм втручатися у сферу ідеології, що лежить поза їхньою компетенцією. Примусують їх ставити, як ми це сьогодні побачили, філософами і літературними критиками, економістами і соціологами — і виносити остаточний присуд в усіх цих питаннях, які є часом дискусійними навіть для фахівців. Стаття 187-ї, як показав суд наді мною, відкрила можливість прямого наступу на право людини мати свою думку, свої переконання.

„Я кажу, що суд наді мною — не рядовий суд і може мати гучний резонанс ще й тому, що не пригадує випадку за останні роки, щоб людину так відверто судили за переконання. Цього не було навіть на тих судах, про які я писав у своїх заявах. Коли в червні 1966 я записав у капітана Клименка із Львівського КДБ: „Скажіть, будь ласка, за що все-таки дали кандидату наук Осадчому два роки таборів суворого режиму? Невже за те, що прочитав оті дві статті?”, то капітан мені відповів: „Еге, як би ти знав, що у нього в щоденнику було понаписано”. Але у вирокі щоденник все-таки не згадується, а згадувалися дві кримінальні статті. Мене ж навіть формально судять за переконання, тільки сором'язливо це слово замінюють словом „наклеп”. Я певен, що й прокурор і судді в гли-

бині душі розуміють, наскільки сміховорне звинувачення в розповсюдженні наклепів оригінальним шляхом надіслати їх в ЦК партії та в КДБ. Але все ж ви мене не судіть.

„Нарешті, останнє. Коли влітку 1966 року я поспішно вийшов з Ленінського району Львова, чому я вважав закритий суд в справі братів Горинів незаконним, він прямо запитав: „Чорновіл, а хто ви такий, щоб вирішувати, законно щось робиться чи не законно? Адже для цього є відповідні органи”. Сьогодні цей самий аргумент висували прямо і недвозначно і суддя Назарук, і прокурор Садовський. І радянський громадянин. Виявляється, цього мало. Якби прорахували слідчих і судових органів, які помітив я, захотів помітити такий самий радянський громадянин, як я, що займає пост прокуратора республіки, то помітили були б виправлені, а винні, можливо, покарані. Мене ж самого карують...”

Засуджений у відкритому судовому процесі у Львові 15 листопада 1967 року на три роки ув'язнення (на основі амністії цей вирок зменшено до половини), радянський журналіст і літературознавець Вячеслав Чорновіл був арештований 3 серпня 1967 р. у Львові. Зібрані В. Чорноволом матеріали про двадцятьох засуджених у львівському та інших процесах 1966 року діячів культури, робітників і студентів були передані ним у вигляді заяви п. „Лихо з розуму” керівникам партійних і державних установ УССР разом із супровідним листом із датою 20 квітня 1967 року й адресою упорядника. Одержані в Україні за кордоном ці матеріали були опубліковані частинно в журналі „Сучасність” і згодом окремою книжкою у В-ві Першої Української Друкарні у Франції та в англійсько-м перекладі у В-ві Мек Гров-Гілл, у Торонто, Канада.

БАТЬКИ: Заважіть замолу ваших дітей з найстарішою, найбільшою й найбагатішою українською національною установою поза межами батьківщини, якою є Український Народний Союз, щоб заповісти їм кращу будучність, а наші громади у вічному світі нового світового члена!

В РЕЛІГІЙНІЙ СПРАВІ

(Продовження зі стор. 2-ої)

ного режиму більшість українців на батьківщині стали індивідуально до релігії. Коли ж прийде слушний час, щоб зайнятися релігійними справами, то тих релігійно-індивідуальних людей на Великій Україні легше буде повернути в лоно прадідівської віри, як до будь-якої нової релігії, особливо якщо та релігія не була популярною на центрально-східних землях.

У Товаристві „За Патріархальний устрій” є багато людей високого інтелектуального рівня, що мають правдивий підхід до релігійної проблематики. Ми сподіваємося, що провід цього поважного Товариства буде відповідно реагувати на прояви місіонерського захоплення чи релігійного фанатизму, бо це роз'єднує українську еміграцію. Щодо основ національно-духовної соборності, ламання яких дехто закидає православним українцям, то про проголошення її у нас згадують лише раз на рік перед 22-м січня, як про історичну декларацію, але ігнорують заповіді цього акту в національно-громадському житті. Адже дух соборності в практичному застосуванні — це

відчуття рівності і взаємодопомоги, це толеранція і співпраця на національній базі. Чи виявляли ми ці шляхетні прикмети під час таборного життя в Німеччині, чи дотримувалися в Америці хоч би в УНК? Навіть вибираючи Секретаріат СКВУ, „забули”, що є тут також люди з найбільшою й вирішальною національною територією.

Наближається 50-річчя акту злуки й соборності українських земель. Вважаємо, що ми найліпше відзначимо цей ювілей, якщо почнемо дотримуватися засад соборності в національному житті, а тоді й у конфесійних відносинах буде більше розуміння і взаємних контактів.

Добрий приклад релігійної толерантності ми спостерігали в Німеччині. Вона була і в нас, якщо навчимося розуміти поняття рівновартості релігій, а питання об'єднання чи приєднання залишимо на пізніше, коли матимемо незалежну державу і зможемо виявити погляд і бажання народу. Адже еміграція є лише незначною часткою його і не може вирішувати таких кардинальних справ.

ФРАНЦУЗЬКИЙ УРЯД СХВАЛИВ реформу високого шкільництва на базі більшої автономії високих шкіл та участі студентських рад в адміністрації високих шкіл і вирішувати різні проблеми кампусів і т. п.

ПАТРОНАТ НАУКОВОГО ОСЕРЕДКУ НТШ — САРСЕЛЬ (ФРАНЦІЯ) В ТОРОНТО

Із глибоким жалем ділиться з Українським Громадянством сумною втратою, що в п'ятницю, 15-го вересня 1968 року відійшов у Вічність у Торонто, Канада



сл. п. мгр. ЯРОСЛАВ СТЕПАН СПОЛЬСЬКИЙ

народжений 10-го січня 1912 року, великий приятель нашої молоді, активний співробітник Патронату НТШ-Сарсель і фундатор видання Енциклопедії Українознавства.

Згідно з бажанням Родни Покійного, простягну Замість Київ на могилу, включитися в акцію вшанування пам'яті Покійного і складати пожертви на закінчення видання Енциклопедії Українознавства на адресу видавця: ПЛАП, 768 Kait West, Toronto, 3, Ont. Canada.

Родни Покійного складамо вистави широго співчуття. Управа Патронату НТШ Сарсель (Франція) у Торонто



Ділямо сумною втратою з Рідного, Приятельства і Знайомства, що в п'ятницю, 16-го вересня 1968 року, помер наш Найдорожчий МУЖ, ТАТО І БРАТ

МИКОЛА СЕМЕГЕН

уроджений у Липиці Долині, Рогатинського району, Івано-Франківської обл., Україна. ПАНХИДА була відправлена в четвер, 19-го вересня 1968 р. о год. 7:30 веч. в похоронному закладі Грудковського, ПОХОРОН відбувся у п'ятницю, 20-го вересня 1968 р. о год. 9:30 рано. Горюк прибути:

МАРІЯ — дружина ЮГАНІ І ГРИГОРІ — дочка з чоловіком ІЛІЯ І СТЕФАНІЯ — брат з дружиною ВАСИЛЬ — брат ОЛЕКСА СТАРКО — тесть Близька і дальша Родина в Америці, Канаді й Україні

В ПЕРШУ ВОЛОЧУ ГРИНІЩО СМЕРТІ нашого Найдорожчого МУЖА І БАТЬКА

бл. п.

СТЕФАНА БАЛУХА

буде відправлена

ЗАУПОКИНА СЛУЖБА БОЖА І ПАНАХИДА

30-го вересня 1968 року

о год. 7-й веч.

в Катедрі св. о. МИКОЛАЯ в ШИКАГО, Іл.

Просьтесь про молитви.

РОДИНА

Замість Київ на могилу

бл. п. ІВАНА МАЛЮЦЯ

з Ню-Йорку

складно 10.00 доларів

на будову Катедрі св. Софії у Римі.

Прибути горюк Дорогій Родні вшанування своє глибоке, щире співчуття. Любомира КУНЦЬО

ПОВІДОМЛЕННЯ

ОСЕЛЯ МАРТА

(MARTHA'S INN)

ПОВІДОМЛЯЄ, ЩО ШЕ С ВІДКРИТА ПО КІНЕЦЬ ВЕРЕСНЯ Ц. Р.

Тел. (914) 626-3851

ВІДЦІЛ ОБ'ЄДНАННЯ ПРИХИЛЬНИКІВ

ВІЗВОЛЬНОГО БОРОТБИ УКРАЇНИ В НЮ-ЙорКУ має шану запросити Вас на ДОПОВІДЬ, яка відбудеться в СУБОТУ, 28-го ВЕРЕСНЯ 1968 р.

в Українському Народному Домі, 3-га етєня, в залі ч. 32

Доповідь виступить

Д-Р МИРОСЛАВ ПРОКОП

на тему:

ЛЕНЦІЯ ЧЕХО-СЛОВАЦЬКОЇ

РЕВОЛЮЦІЇ

(СПРОВА ПЕРШІХ ПІДСУМКІВ)

Початок — год. 7:30 вечора.

Після доповіді — запити і дискусія

Управа ОПБЕУ

Увага!

Клівленд!

Увага!

До Української Громади!

Українсько-Американська Централь, Корпорація, UKRAINIAN-AMERICAN CENTER, INC.

ПРОПОНУЄ ПРОДАЖ

1.000 (тисяча) шерів по 100 доларів

Ціль: Купити Українського Народного Дому при Вест 14-й вулиці, що складається з трьох будинків і бари, яка має ліценцію на публичну продаж алкоголю, з усім устаткуванням, меблями, кімнати і бари та півтора акра площі.

Ціна 80,000 доларів. Контракт вже підписаний.

Купуємо цей об'єкт тому, щоби допомогти в українському посіданні Український Народний Дім, що його колись придбала для потреб Української Громади наша давня еміграція за тяжкозатраченими гроші.

Кожний українець може купити шері. Набути може найбільше 50 шерів.

До цього часу продано 400 шерів, з яких готівкою вплинуло 30,000 доларів.

Продаж шерів триватиме до 31-го жовтня ц. р. включно.

По-ближчій інформації, відносно купів шерів, просьтесь телефонувати —

884-8076 або 888-1026

або писати на адресу:

VIC LUTYJ, 3101 Somia Drive, PARMA, Ohio. 44134

ПОВІДОМЛЕННЯ

ТРАДИЦІЙНИЙ ОСІННІЙ ТОВАРИСЬКИЙ З'ІЗД ЛІКАРІВ ІЗ РОДИНАМИ

на СОЮЗІВЦІ

— відбудеться —

в суботу, 12-го жовтня 1968 року

Замовлення кімнат безпосередньо в Адміністрації Союзівців:

UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION ESTATE

Kerhonskop, N.Y. 12446

Тел.: (914) 626-5641

Програма З'їзду в чергових оголошеннях.

УПРАВА УЛТІА — ВІДЦІЛ МЕТРОПОЛІ НЮ-Йорк

FEMALE

**ПОШУКУЄТЬСЯ на ПОСТІЙНО
ПРИБІРАЛЬНИЦЮ та НЕЛЬНЕРКУ
до праці на Союзівці**
Платня після умови. Зголошення слати:
СОЮЗІВКА
UKRAINIAN NATIONAL ASS'N ESTATE
Kerhonkson, N.Y. 12446 Tel.: (914) 626-5641

Praca

HELP WANTED MALE

Praca

HELP WANTED MALE

Praca

HELP WANTED MALE

Praca

HELP WANTED MALE

Praca

HELP WANTED MALE

Praca

HELP WANTED MALE

Praca

HELP WANTED MALE

Praca

HELP WANTED MALE

Praca

HELP WANTED MALE

Praca

HELP WANTED MALE

Praca

HELP WANTED MALE

Praca

HELP WANTED MALE

Praca

HELP WANTED MALE

Praca

HELP WANTED MALE

Praca

HELP WANTED MALE

Praca

HELP WANTED MALE

Praca

HELP WANTED MALE

Praca

HELP WANTED MALE

Praca

HELP WANTED MALE

Praca

HELP WANTED MALE

Praca

HELP WANTED MALE

Praca

HELP WANTED MALE

Praca

HELP WANTED MALE

Praca

HELP WANTED MALE

Praca

HELP WANTED MALE

Praca

HELP WANTED MALE

Praca

HELP WANTED MALE

Praca

HELP WANTED MALE

Praca

HELP WANTED MALE

Praca

HELP WANTED MALE

Praca

HELP WANTED MALE

Praca

HELP WANTED MALE

Praca

HELP WANTED MALE

Praca

HELP WANTED MALE

Praca

HELP WANTED MALE

Praca

HELP WANTED MALE

Praca

HELP WANTED MALE

Praca

HELP WANTED MALE

Praca

HELP WANTED MALE

Praca

HELP WANTED MALE

Praca

HELP WANTED MALE

Praca

HELP WANTED MALE

Praca

HELP WANTED MALE

Praca

HELP WANTED MALE

Praca

HELP WANTED MALE

Praca

HELP WANTED MALE

Praca

HELP WANTED MALE

Praca

HELP WANTED MALE

Praca

WOODWORKERS

Machine men on woodwork-

ing & sanding. Equipment.

Steady jobs. Good salary.

Benefits & overtime.

POP DISPLAYS

TW 4-7900, Glendale, N.Y.

MACHINE SHOP

Machinist, Tool & Die Maker,

Lathe Hands, Milling Machine

Operator, Machine Assemblers,

Tool Crib, Attendant, Cylindrical

Grinder, Stockroom At-

tendant, Helper for Shipping

Department. 53 hours weekly,

night shift, 10% bonus, better

than average benefits. Immi-

grants welcome. English not

necessary. Contact M. Fisher

(201) 925-3908

Sterling Extruder Corp.

1537 West Elizabeth Avenue

Linden, N.J.

КУХАР

Кваліфікований, що буде згід-

ний працювати в ресторані, су-

боту і неділю у Wayne Res-

taurant. Відповідна праця для

відповідного.

Tel. (201) 839-4452

MOULDER

FRENCH SAND, BENEFITS.

NEW JERSEY ART

FOUNDRY

453 Tonnele Avenue

JERSEY CITY, N.J. 07306

МЕХАНІК МАШИН

ДО ПИЛТА

До великої фаб. човов, одягу.

З уваги на розріз, пошукуємо

додає, механіків з досвідом на

машинках до шиття. Доб. плат-

ня, пост. праця цілий рік, вес.

беніфіти, пенс. з пенсією, гос-

під. і забез. на життя. Телер. Mrs.

Lynn at Wile & Co., Inc.,

Buffalo, N.Y. і домовитись на

інтерв'ю тел. (716) 852-8280,

між 8-4 год. по пол.

An equal opportunity employer.

FACTORY HELP

NO EXPERIENCE

NECESSARY

GOOD PAY

EXCELLENT

BENEFITS

Call

Personnel Department

935-3000

USEN

PRODUCTS CO.

209 New Boston Street

WOBURN, Mass.

ЧИЩЕННЯ ВІКОН

Досвід або очоків навчимо.

Всі ком. беніфіти, пенс. запл.

всплати, житт. забезпечення,

пенсія, викиди, свята,

під. хворобов. праця крут. рік,

д. почат. платня.

Tel. (914) 857-0220

СУПЕРІНТЕНДЕНТ

55 родинний, модерний буди-

нок, вінда, у Westchester, доб-

ра платня, телефонувати лише

у будні.

MU 7-5136.

MEN

Dependable men for General

Factory. All fringe benefits,

etc. Good starting salary.

Apply in person

EIKKA PLASTIC CORP.

163 Ave. A, Bayonne, N.J.

En equal opportunity

employer.

PRESSMEN

WALBERT PRESSMEN

Salary open.

286-4900, ext. 39, N.Y.C.

ЗАГАЛЬНІ ФАБРИЧНІ

РОБІТНИКИ

Постійна праця, дещо овер-

тайми, беніфіти. Голоситись

особисто або телеф.

Custom Components Inc.

21 Passaic Avenue

Fairfield, N.J. 201 CA 6-3404

MAINTENANCE MECHANIC

Man-experienced in general

production machine maintenance

and repair. Machine shop back-

ground desirable, steady em-

ployment.

Pleasant working conditions,

good starting rate, and fringe

benefits. Interviews 9 a. m. to

4 p. m. or by appointment.

Phone 846-2400, ext. 254

HENRY HEIDE, INC.

11 Tremont Rd.

New Brunswick, N.J.

(Industrial Park)

Praca

HELP WANTED MALE

Praca

HELP WANTED MALE

Praca

HELP WANTED MALE

Praca

HELP WANTED MALE

Praca

HELP WANTED MALE

Praca

HELP WANTED MALE

Praca

HELP WANTED MALE

Praca

HELP WANTED MALE

Praca

HELP WANTED MALE

Praca

HELP WANTED MALE

Praca

HELP WANTED MALE

Praca

HELP WANTED MALE

Praca

HELP WANTED MALE

Praca

HELP WANTED MALE

Praca

HELP WANTED MALE

Praca

HELP WANTED MALE

Praca

HELP WANTED MALE

Praca

HELP WANTED MALE

Praca

HELP WANTED MALE

Praca

HELP WANTED MALE

Praca

HELP WANTED MALE

Praca

HELP WANTED MALE

Praca

HELP WANTED MALE

Praca

HELP WANTED MALE

Praca

HELP WANTED MALE

Praca

HELP WANTED MALE

Praca

HELP WANTED MALE

Praca

HELP WANTED MALE

Praca

HELP WANTED MALE

Praca

HELP WANTED MALE

Praca

HELP WANTED MALE

Praca

HELP WANTED MALE

Praca

HELP WANTED MALE

Praca

HELP WANTED MALE

Praca

HELP WANTED MALE

Praca

HELP WANTED MALE

Praca

HELP WANTED MALE

Praca

HELP WANTED MALE

Praca

HELP WANTED MALE

Praca

HELP WANTED MALE

Praca

HELP WANTED MALE

Praca

HELP WANTED MALE

Praca

HELP WANTED MALE

Praca

HELP WANTED MALE

Praca

HELP WANTED MALE

Praca

HELP WANTED MALE

Praca

HELP WANTED MALE

Praca

HELP WANTED MALE

Praca

HELP WANTED MALE

Praca

HELP WANTED MALE

Praca

HELP WANTED MALE

Praca

HELP WANTED MALE

Praca

HELP WANTED MALE

Praca

HELP WANTED MALE

Praca

HELP WANTED MALE

Praca

HELP WANTED MALE

Praca

HELP WANTED MALE

Praca

HELP WANTED MALE